

Insubmissió en tensió

La rebel·lió, cultural i política, explorada en dos nous llibres que exemplifiquen el boom de l'assaig insubmís

Cada temps es construeix entre els que ocupen el poder i els que el qüestionen. Sense la tensió entre l'establert, l'estatu quo, i els que el volen canviar, la nostra realitat quedaria limitada a un temps sense evolució. Dos llibres celebren les actituds insubmises. *Insumisos* de Tzvetan Todorov i *Cultura en tensió: sis propostes per reapropiar-nos de la cultura* (Raig Verd).

L'obra de Todorov explora la insubmissió com a forma de resistència davant forces que ofeguen les voluntats, que trepitgen els drets i destrueixen les llibertats. Una resistència contra els que destrueixen el bé comú a favor d'objectius mesquins. Són resistències des de l'entusiasme de vides que s'enfronten a l'ordre dominant des de la moral i sense violència. Són vides situades en els límits, en els extrems provocats per dictadures, per governs d'actituds totalitàries, per societats que han perdut la capacitat de lluitar contra un mal que ho redueix tot a ombres. Homes i dones disposats a morir per ideals.

A Todorov li interessen aquests resistents pacífics que van ser dissidents, i les formes de moral que, en una democràcia liberal, poden exercir un paper actiu en la vida pública. Ho fa endinsant-se en la vida i obra política de set personalitats que han recorregut la història del segle XX i principis del segle XXI: Ety Hillesum, Germaine Tillion, Borís Pasternak, Aleksandr Soljenitsin, Nelson Mandela, Malcolm X, David Shulman i Edward Snowden.

De tots ells es poden ressaltar dues actituds d'insubmissió: la de Germaine Tillion i Nelson Mandela. En aquests dos recorreguts vitals, observem que la insubmissió no és una actitud estable en el temps, sinó que evoluciona de la violència fins a la comprensió de l'altre. Com Todorov planteja la lògica de la violència en la qual estan atrapats els resistents no implica que conrea l'odi a l'enemic o a la desesperació de viure. En el cas de Tillion, la seva actitud davant el mal

del nazisme no és la mateixa que en el conflicte de la independència d'Algèria. En el primer, el mal és un, el del nazisme; en el segon, el mal l'encarna tant el govern francès com la resistència algeriana. Tots dos són "enemics complementaris" que es necessiten mútuament per subsistir. En el cas de Mandela, és interessant l'evolució, sent capaç de passar de la violència

EL SISTEMA D'ARGOTE
En la seva segona exposició individual a Barcelona, Iván Argote presenta a ADN Galeria 'La posada en marxa d'un sistema'. L'obra d'Ivan Argote ens suggereixen la construcció d'un sistema, que fusiona, crítica, reinventa i qüestiona, ideologies i processos històrics. Un qüestionament de la iconografia oficial, i una reivindicació de les vivències personals. Una insubmissió contra la propaganda de les ideologies. A la imatge, l'obra 'Warm, War, Wa, W'

ADN GALERIA / ROBERTO RUIZ

com a prolongació de la política a impulsar una política de reconciliació i perdó cap als que havien creat i perpetuat un govern racista a Sud-àfrica. Mandela recordarà quan era petit, "vaig aprendre a vèncer els meus adversaris sense deshonrar-los". El perdó i la compassió com a reparadors del mal. Són retrats vitalistes travessats pel fulgor en fer visible la veritat, i la

ELS LLIBRES

Tzvetan Todorov
Insumisos

GALAXIA GUTENBERG. TRADUCCIÓ: NOEMÍ SOBREGUÉS. 224 PÀGINES. 19,90 EUROS

D.A.
Cultura en tensió

RAIG VERD. 160 PÀGINES. 14 EUROS

lluita contra les injustícies. Vides en què, com analitza Todorov, el que sorprèn de les seves relacions humanes és la seva negativa a dividir la població del planeta en dos grups estancs, amics i enemics, bons i dolents.

En un altre sentit, la insubmissió que planteja *Cultura en tensió*, en què participen Nando Cruz, Ramon Faura, Marina Garcés, Joan M. Gual, Lucía Lijtmaer i César Rendueles, amb edició de Jordi Oliveras, se centra en una insubmissió cultural. El llibre es pot llegir segons la tradició crítica establerta per Maurice Blanchot, que adverteix que sospitós que resulta un sistema cultural que és rendible per als autors, lectors i editors, menys per a la literatura mateixa.

Un compendi d'assajos revestits de dissidència cap a la cultura oficial que ofega les iniciatives individuals i col·lectives. Assajos de denúncia d'un model cultural basat a protegir les grans institucions i a assimilar tota possible dissidència per a les seves finalitats de poder. Un model que perpetua una cultura institucional allunyada dels sistemes que provoca tota veritable manifestació artística.

Un sistema que neutralitza la crítica, com denuncia Joan M. Gula. Que es manifesta contra la lògica capitalista cultural, contra l'acumulació i explotació depredadora dels recursos comuns i les formes de vida i que reivindica un classicisme punk, com apunta Marina Garcés. Que busca apostar per una visió cultural social, l'arquitectura pot revelar una poètica, però mai en detriment de les seves implicacions col·lectives, que proposa Ramon Faura. Que vol combatre la creixent concentració de poder mediàtic en mans d'unes quantes grans empreses, que denuncia César Rendueles. Que alerta davant la vida precària i la ciutat precària que genera veus precàries, com postula Lucía Lijtmaer. Que qüestiona el desplaçament de la difusió de la música, que abans es produïa als bars i locals de barri, a macrofestivals i sales comercials que han desertitzat un teixit cultural fèrtil de la ciutat, com planteja Nando Cruz.

Dos llibres que s'uneixen a *Drones* d'Enric Luján, *Conversación con Manolo Borja Vilel* de Marcelo Expósito, *A nuestros amigos del Comité Invisible, Sentido común, simulación y paranoia* de Fernando Lobo, *Historia política del alambre de espino* d'Olivier Razac, o *Común* de Christian Laval i Pierre Dardo. Ens trobem davant un nou boom literari, el gènere de la insubmissió en el camp de l'assaig. |

